

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з НІР

Матюх С. А.

“ ___ ” _____ 20__ р.

ПРОГРАМА

**вступного іспиту зі спеціальності на навчання до аспірантури
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти**

Галузь знань – 01 «Освіта»

Спеціальність – 015 «Професійна освіта» (за спеціалізіями)

Програма розглянута та схвалена на засіданні
кафедри теорії та методики професійного і трудового навчання

Протокол від _____ 201__ № _____

Зав. кафедри _____ Каньковський І. Є.

ПОГОДЖЕНО

Вчена рада гуманітарно-педагогічного факультету

Протокол від _____ 201__ № _____

Голова вченої ради _____ Станіславова Л. Л.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з НІР

_____ Матюх С. А.

“ ____ ” _____ 20__ р.

ПРОГРАМА

**вступного іспиту зі спеціальності на навчання до аспірантури
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти**

Галузь знань – 01 «Освіта»

Спеціальність – 015 «Професійна освіта» (за спеціаліціями)

ВСТУП

Вступний іспит до аспірантури має на *мети* перевірку якості професійно-педагогічних знань, умінь і навичок вступників, стан їхньої готовності до дослідницької діяльності в галузі професійної педагогіки визначення відповідності вимогам навчання за освітньо-науковим рівнем «Доктор філософії» зі спеціальності 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями).

Специфіка навчання в аспірантурі вимагає від дослідника здатності синтезувати знання закономірностей, принципів, сучасних тенденцій розвитку загальної педагогіки з теорією та методикою професійної освіти. Рівень наукової підготовленості вступника визначає його здатність вирішувати завдання ціннісно-орієнтаційної, гностичної, рефлексивної діяльності у сфері професійної освіти, на основі засвоєного професійно-педагогічного досвіду, а також готовність до пошуку нових способів самостійного розв'язання професійно-педагогічних проблем у сфері професійної освіти; розвиненість професійно-педагогічної культури.

Завдання програми вступного іспиту в аспірантуру складені відповідно до фахового наповнення і вимог до знань та умінь, передбачених освітніми рівнями «Бакалавр», «Спеціаліст» та «Магістр» цього напрямку. Завдання передбачають: ініціювати процес професійного самовизначення в обраній спеціальності, що є основою подальшої професійної діяльності, професійного розвитку і саморозвитку; дати уявлення про основні категорії професійної педагогіки відповідно до спеціальності; ознайомити з напрямами науково-педагогічного дослідження у сфері професійної освіти зі спеціальності; формувати навички самостійної науково-дослідницької та педагогічної діяльності при підготовці теоретичних питань в рамках певного напрямку у сфері професійної освіти і компетенцій, необхідних для науково-педагогічної роботи; створити умови для формування у аспірантів професійних умінь і навичок з таких видів діяльності: навчально-професійної, науково-дослідницької, педагогічно-проектувальної, організаційно-технологічної, методичної.

Програма містить *опорні питання* з навчальних дисциплін: педагогіка; педагогіка і методика вищої школи; теорія і методика профільного технологічного навчання; педагогічна майстерність; педагогічне проектування; педагогічна взаємодія у професійній діяльності; андрагогіка; теорія і методика трудового виховання; педагогічна діагностика; порівняльна професійна педагогіка; методологія і організація наукових досліджень, що становлять основу професійно-педагогічної підготовки майбутнього викладача вищої школи, науковця-дослідника з проблем професійної освіти.

Вступний іспит передбачає перевірку і оцінку професійної компетентності, наявності інтегрованих знань з фахових предметів та вмінь реалізовувати ці знання на практиці.

Вступний іспит відбувається у формі усного опитування. Екзаменаційний білет містить **5 завдань**.

До програми додається список рекомендованої літератури, критерії оцінювання знань.

ВИМОГИ ДО ВСТУПНИКІВ

На іспиті вступник повинен показати ґрунтовні *знання*:

- основних понять і проблем професійної педагогіки; загальної педагогіки, дидактики, найважливіших праць із загальних та окремих питань теорії та методики викладання навчальних дисциплін у вищій та професійній школі; історико-педагогічних проблем розвитку вищої освіти та професійної освіти в Україні; проблем розвитку професійної освіти в інших країнах світу; основних положень праць видатних вітчизняних і зарубіжних педагогів-просвітителів з питань освіти, навчання і виховання;

- тенденцій розвитку основних педагогічних теорій і систем; про людину як суб'єкта освітнього процесу, вікові, індивідуальні особливості, професійні схильності й інтереси, соціальні фактори розвитку студента; про закономірності виховання і навчання в цілісному педагогічному процесі, про сучасні педагогічні технології у сфері професійної освіти;

організації освітнього процесу в різних закладах професійної освіти; в галузі розробки навчально-програмної документації та основ формування змісту професійної освіти; з основ управління закладами професійної освіти; в галузі організації дослідно-експериментальної роботи у сфері професійної освіти.

Виявити **уміння**: аналізувати, порівнювати окремі педагогічні теорії, систематизувати різні наукові підходи до наукової проблеми; творчо застосовувати теоретичні погляди теоретиків професійної педагогіки у навчально-виховній діяльності вищих навчальних закладів та профтехосвіти; прогнозувати основні шляхи подальшого розвитку професійної освіти в Україні.

Вступник повинен **володіти**: основними педагогічними категоріями та поняттєво-термінологічним апаратом педагогічної науки (виховання, розвиток, навчання, освіта тощо); методологією і методами науково-педагогічного дослідження; різноманітними формами, методами, прийомами та засобами організації навчально-виховного процесу в системі професійної освіти; сучасними освітніми технологіями; діагностичним інструментарієм з контролю та перевірки навчальних досягнень учнів; педагогічним менеджментом.

Результати іспиту: встановлюється рівень готовності вступника до вирішення завдань професійної науково-педагогічної діяльності.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критеріями оцінювання є: повнота розкриття питання; логіка викладення думок, культура мовлення; впевненість, емоційність та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичні міркування, уміння робити узагальнення та порівняння, висновки.

Оцінювання знань вступників здійснюється за 4-бальною шкалою відповідно до високого, достатнього, середнього та низького рівнів (відмінно, добре, задовільно, незадовільно).

Високий рівень (відмінно) Вступник вільно володіє матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання завдань. високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями. Усна відповідь правильна, повна, чітка, логічна, послідовна, змістовна, аргументована. Вступник вільно володіє понятійно-термінологічним апаратом педагогічної науки і грамотно ним користується. Вступник аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує факти з різних галузей наукового знання для обґрунтування власної позиції, виявляє ґрунтовні знання першоджерел, орієнтується в актуальних проблемах теорії та методики професійної освіти, системно бачить шляхи їх розв'язання. Докладно розкриває відповідні методологічні та теоретичні положення теорії і методики професійної освіти, характеризує нормативні документи, проявляє обізнаність у питаннях історії проблеми, що розглядається, аналізує найважливіші досягнення вітчизняної педагогічної думки, педагогічної науки і професійної школи; інноваційні та інтеграційні процеси в освіті; оцінює досягнення зарубіжної педагогічної думки на різних етапах її розвитку; об'єктивні і суб'єктивні чинники, що визначають формування мети освіти і виховання особистості; обирає засоби і методи наукового дослідження, адекватні меті дослідницької задачі; визначає ефективні форми, методи і засоби навчання, сучасні технології для вирішення конкретних освітніх завдань.

Достатній рівень (добре). Вступник володіє певним обсягом матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків, допускає несуттєві неточності. Усна відповідь правильна, повна, чітка, логічна, послідовна, змістовна, обґрунтована. Вступник володіє понятійно-термінологічним апаратом педагогічної науки на достатньому рівні і вміє ним користуватися. Вступник посилається на думки відомих вчених, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує факти з різних галузей наукового знання, виявляє знання першоджерел, орієнтується у проблемах теорії та методики професійної освіти, однак допускає деякі неточності.

Демонструє належний рівень володіння знаннями з теорії і методики професійної освіти, історії проблеми, що розглядається, нормативних документів, найважливіших досягнень вітчизняної та зарубіжної педагогічної думки на різних етапах її розвитку, педагогічної науки і професійної школи; інноваційних та інтеграційних процесів в освіті; чинників, що визначають формування мети освіти і виховання особистості, але відповіді на деякі питання не є повними та вичерпними. Загалом уміє обирати засоби і методи наукового дослідження, адекватні меті дослідницької задачі; визначати ефективні форми, методи і засоби навчання, сучасні технології для вирішення конкретних освітніх завдань. Виклад матеріалу здійснюється українською літературною мовою.

Середній рівень (задовільно). Вступник володіє матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях. середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками. Вступник показує середній рівень сформованості наукової підготовленості. Усні відповіді на більшість питань в основному правильні, але неповні, не завжди чіткі, логічні, послідовні, змістовні, допускаються фактичні помилки, неточності. Вступник володіє понятійно-термінологічним апаратом педагогічної науки на середньому рівні. Загалом володіє теоретичним матеріалом з теорії і методики, історії професійної освіти, нормативних документів, питань вітчизняної та зарубіжної педагогічної думки на різних етапах її розвитку, інноваційних та інтеграційних процесів в освіті, однак допускає неточності у викладі фактичного матеріалу. Загалом обирає засоби і методи наукового дослідження, адекватні меті дослідницької задачі; визначає ефективні форми, методи і засоби навчання, однак відповіді не підкріплені фактажем.

Низький рівень (незадовільно). Вступник володіє матеріалом поверхово й фрагментарно, або не володіє. Низький рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками. Усні відповіді на більшість питань неповні, не завжди чіткі, допускаються грубі фактичні помилки. Вступник має фрагментарні знання з теорії і методики професійної освіти, допускає суттєві помилки в характеристиці явищ, фактів. Вступник не спроможний відтворити загальновідомі факти нормативних документів, питань вітчизняної та зарубіжної педагогічної думки на різних етапах її розвитку, інноваційних та інтеграційних процесів в освіті, ефективних форм, методів і засобів навчання. Низький рівень володіння здобувачем обсягом і змістом понятійного апарату.

Кожну оцінку рівня досягнень вступника члени екзаменаційної комісії аргументовано умотивовують.

ПЕРЕЛІК ТА ЗМІСТ РОЗДІЛІВ

РОЗДІЛ 1 ДЕРЖАВНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ДОКУМЕНТИ ПРО ОСВІТУ

Закони України: «Про освіту» (2008), «Про загальну середню освіту» (1999), «Про вищу освіту» (2014), «Про професійний розвиток працівників» (2012), «Про професійно-технічну освіту».

Питання професійної (педагогічної) освіти в Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»); Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті (2002), Державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття» (1996), Державна програма «Вчитель» (2002), Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, Концепція розвитку професійної освіти і навчання в Україні (2010 –2020 р.). Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні (2002), Концепція освіти дорослих в Україні (2011).

РОЗДІЛ 2 МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Методологія педагогічної науки. Поняття методології, рівні методології.

Поняття методології педагогіки. Система педагогічних наук. Предмет професійної педагогіки. Зв'язки професійної педагогіки з іншими науками. Основні категорії професійної педагогіки: професійна освіта, професійне навчання, професійний розвиток людини.

Педагогічна професія. Функції та особливості педагогічної професії. Творча природа і сутність педагогічної діяльності.

Особистість як об'єкт і суб'єкт виховання. Спілкування викладача і студента як фактор розвитку особистості майбутнього фахівця.

Методологічні засади наукового дослідження. Організація і логіка науково-педагогічного дослідження. Теоретичні методи науково-педагогічного дослідження. Теоретичний аналіз і синтез як методи педагогічного дослідження. Методи наукового пізнання. Емпіричні методи науково-педагогічного дослідження. Бесіда і анкетування як методи педагогічних досліджень. Методи тестування в педагогічних дослідженнях. Узагальнення незалежних характеристик та метод соціометрії. Моделювання як метод дослідження.

Педагогічний експеримент: суть, різновиди, вимоги до організації і проведення його основні етапи.

РОЗДІЛ 3 ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ І ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВИТИ

Зародження педагогічної теорії в працях античних філософів Стародавньої Греції та Стародавнього Риму (Сократ, Платон, Аристотель, Демокрит, Квінтіліан). Школа й педагогіка епохи Середньовіччя. Виникнення перших університетів у Західній Європі та організація навчання. Школа і педагогічна думка в середньовічній Європі. Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей в епоху Відродження та Реформації. Педагогічна система Я. А. Коменського.

Західноєвропейська педагогічна наука Просвітництва. Педагогічні погляди Д. Локка і Р. Оуена. Педагогічна теорія Ж. Руссо. Європейська класична педагогіка кінця XVIII – першої половини XIX століття. Теорія елементарної освіти Й. Песталоцці. Філософські та психологічні основи педагогіки І. Гербарта. Педагогічна діяльність і погляди А. Дістервега.

Реформаторська педагогіка кінця XIX-XX століття (Джон Дьюї, К.Роджерс та ін.).

Школа і педагогічна думка Київської Русі (Іларіон «Слово про Закон і Благодать», Володимир Мономах "Повчання дітям"). Навчальні заклади (братські школи, Острозька та

Києво-Могилянська академії, ін.), педагогічні ідеї П. Могили, Ф. Прокоповича, Д.Туптала у ХУІІ – ХУІІІ ст.

Розвиток освіти в Україні (поява класичних університетів) та вітчизняної класичної педагогіки (К. Ушинський) у ХІХ ст. Педагогічні Ідеї Г.Сковороди.

Основні етапи розвитку вітчизняної школи та педагогічної думки у ХХ ст. (Х.Алчевська, С.Русова, І.Огієнко, А.Макаренко, В.Сухомлинський).

Реформування освіти в незалежній Україні.

РОЗДІЛ 4 ПОРІВНЯЛЬНА ПРОФЕСІЙНА ПЕДАГОГІКА

Порівняльна педагогіка як галузь наукових знань. Її завдання та методи дослідження. Системи освіти провідних розвинених країн світу: сучасний стан та перспективні завдання розвитку. Особливості порівняльно-педагогічних досліджень в умовах інформаційного суспільства та глобалізації просторового поля порівняльної професійної педагогіки.

Пошуки ефективних форм навчання в зарубіжній школі. Досвід зарубіжних країн щодо оцінювання знань студентів. Пошуки ефективних форм навчання в зарубіжній школі.

РОЗДІЛ 5 ТЕОРІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Поняття «професійна освіта». Моделі професійної освіти. Національні системи професійної освіти. Система неперервної професійної освіти: теоретичні основи, зміст. Тенденції розвитку неперервної освіти в Україні. Андрагогіка як наука про освіту дорослих.

Система освіти України. Мета, завдання та принципи професійної освіти. Вища освіта. Післядипломна освіта. Дистанційна освіта. Самоосвіта. Фундаментальні принципи розвитку сучасної освіти.

Принципи реалізації ідеї неперервної професійної (педагогічної) освіти.

Інноваційні процеси в розвитку професійної (педагогічної) освіти. Концептуальні засади неперервного розвитку педагогічної майстерності вчителя (викладача).

Поняття про педагогічний процес. Структура педагогічного процесу.

Навчання і виховання як підсистеми педагогічного процесу. Принципи цілісного педагогічного процесу.

Процес навчання як цілісна система. Діяльність визначних дидактів, їх основні творчі надбання. Вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду в системі професійної освіти. Етапи, закони і закономірності педагогічного процесу. Учіння як специфічний вид діяльності студентів.

Педагогічні технології в сучасній світовій та вітчизняній освіті. Сучасні інноваційні технології творчого розвитку особистості (розвивальне навчання, навчання як дослідження, організація групової навчальної діяльності студентів, метод проектів, евристично-модульна технологія, нові інформаційні технології активізації пізнавально-творчої діяльності).

Зміст професійної освіти. Принципи і критерії відбору змісту освіти. Сутність стандартизації сучасної освіти. Навчальний план, навчальна програма як нормативні документи, що відображають зміст освіти.

Модель діяльності фахівця і зміст професійної підготовки. Методи навчання та активізації пізнавальної діяльності. Методи контролю і самоконтролю. Вимоги та критерії до вибору методів навчання.

Засоби навчання. Вибір методів і засобів навчання. Дидактичні функції засобів навчання.

Форми організації навчання. Індивідуальні, групові, колективні форми.

Контроль і оцінка результатів освіти.

Нормативно-правове регулювання організації навчального процесу у вищому навчальному закладі. Особливості навчання обдарованих юнаків і дівчат.

Теорія і методика виховної роботи у професійних освітніх установах.

Методи, форми і технології виховання у професійній педагогіці.

Студент як суб'єкт навчально-виховного процесу. Колектив як засіб виховання. Інститут кураторства.

РОЗДІЛ 6 МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Дидактичні особливості викладання навчальних дисциплін. Категорії дидактики. Провідні дидактичні принципи.

Загальні і спеціальні методи навчання. Класифікація методів навчання. Основні форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів у ВНЗ.

Зміст діяльності викладача в навчальному процесі. Психолого-педагогічні вимоги до лекції в сучасній системі професійної освіти. Організація роботи студентів на інтерактивній лекції. Конспект лекції, його функції

Мета та функції практичних занять. Форми семінарських занять, методичні вимоги до їх підготовки та проведення. Лабораторне заняття, його мета і особливості побудови, підготовка, методика проведення. Інноваційні підходи до підготовки та проведення навчальних занять у системі професійної освіти. Особливості використання мультимедійних засобів під час вивчення навчальних дисциплін.

Самостійна робота студентів в системі професійної освіти. Методичні прийоми активізації самостійної роботи. Організація і контроль самостійної діяльності студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання.

Науково-дослідна робота студентів, принципи і форми її організації. Студентське наукове товариство.

Навчальна і виробнича практика студентів в системі професійної підготовки.

РОЗДІЛ 7 УПРАВЛІННЯ СИСТЕМАМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Поняття управління освітніми системами в педагогічній науці і менеджменті в освіті. Принципи управління освітніми системами. Управління державними і муніципальними освітніми установами. Управління недержавними освітніми установами. Управління професійним освітнім закладом: призначення, мета, процес, система, механізм. Управлінська культура керівника освітнього закладу, її основні компоненти. Управління якістю професійної освіти. Стан, основні принципи та підходи до підвищення якості підготовки фахівців.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Автомонов П.П. Дидактика вищої школи : підручник / П.П. Автомонов. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2008. – 368 с.
2. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : підручник / А. М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998. – С. 10-286.
3. Бех І.Д. Виховання особистості: сходження до духовності / І.Д. Бех. – Київ : Либідь, 2006. – 272 с.
4. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої системи освіти: монографія / В.Ю.Биков. – К.: Атіка, 2008. – 684 с.: іл.
5. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : метод. посіб. для студ. магістратури / С. С. Вітвицька. – К. : Центр навч. літератури, 2003. – С. 8-24.
6. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи : навч. посіб. за модульно-рейтинговою системою навчання для студ. магістратур / С. С. Вітвицька. – К. : Центр навч. літератури, 2005. – С. 11-64.
7. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С.С. Вітвицька — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 384 с.
8. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Наталія Павлівна Волкова. – [2-ге вид., перероб., доп.]. – К. : Академвидав, 2007. – 616 с.
9. Галус О.М. Порівняльна педагогіка : навчальний посібник / О.М. Галус, Л.М. Шапошнікова – К. : Вища шк., 2006. – 215 с.
10. Гончаренко С. У. Проблеми інтеграції змісту шкільної освіти // Інтеграція елементів змісту освіти. – Полтава, 1994.
11. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – Київ : Либідь, 1997. – 374 с.
12. Гуревич Р. С Теоретичні та методичні основи організації навчання у професійно-технічних закладах. – К.: Вища школа, 1998. - 229 с.
13. Гуревич Р.С. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі: посібник для педагогічних працівників, студентів педагогічних вищих навчальних закладів. – Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2002. – 116с.
14. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). – Київ : Райдуга, 1994. – 61 с.
15. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник. / Дичківська І.М. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
16. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; [голов. ред. В. Г. Кремень]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
17. Загвязинский В. Методология и методы психолого-педагогического исследования / В.Загвязинский, Р.Атаханов. – М.: Издательский центр «Академия», 2005.-268с.
18. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.
19. Закон України «Про професійно-технічну освіту» – № 1344-IV від 27.11.2003 // Законодавчі акти України з питань освіти. – К: Парламентське видавництво, 2004. – С. 129-157.
20. Зеер Э.Ф. Психология профессионального развития / Э.Ф.Зеер. – М.: Академия, 2007.-234 с.
21. Зязюн І.А. Філософія педагогічної дії: монографія / І.А.Зязюн. – Черкаси: Вид.ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. – 608 с.
22. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія / за ред. П. Ю. Сауха. — Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444с.
23. Історія української школи і педагогіки : хрестоматія / уклад. : О.О.Любар ; за ред. В. Г.Кременя. – К. : Знання, 2005. – 767 с.

24. Кадемія М.Ю. Методика професійного навчання з інформаційних технологій [Текст]: навч. посіб. / [М.Ю. Кадемія, О.В. Шестоपालюк; за ред. Р.С. Гуревич]; Вінниця: держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – Вінниця: ВДПУ, 2007. – 310 с.: іл.
25. Капранова В.А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом : учебное пособие / В.А. Капранова. – Минск : Новое знание, 2004. – 222 с.
26. Кічук Н.В. Освіта у сучасному світі : навчальний посібник / Н.В. Кічук. – Ізмаїл : [б.в.], 2001. – 88 с.
27. Коваленко О. Е. Методика професійного навчання: підручник для вищих навч. закладів / О. Е. Коваленко. – Х.: Вид-во НУА, 2005. – 360 с.
28. Козловська І. М. Теоретико-методологічні аспекти інтеграції знань учнів професійно-технічної школи (дидактичні основи). – Львів: Світ, 1999. – 302 с.
29. Коробов Є. Т. Професійна педагогіка. Сутність процесу розуміння навчальної інформації.- Ч.І, ІІ: Навчальний посібник. - Дніпропетровськ: НМетАУ, 2007. - 52 с.
30. Краевский В.В. Методология педагогики: новый этап: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Краевский В.В., Бережнова Е.В. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. –267с.
31. Кремень В. Г. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посіб. / В.Г. Кремень. – Тернопіль : “Навчальна книга-Богдан”, 2004. – 384 с.
32. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати/ В.Г. Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 448 с.
33. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / В.Г. Кремень. – К.: Педагогічна думка. – 2009. – 520 с.
34. Кремень В.Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум/ В.Г. Кремень. – К.:Грамота, 2007. – 576 с.
35. Кузьмина Н.В. Методы системного педагогического исследования. - Л., 1980. – 175с.
36. Кузьмінський А. І. Педагогіка : підруч. [для студ. і викл. вищ. навч. закл.] /А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 418 с.
37. Лазарєв М. О. Основи педагогічної творчості / М. О. Лазарєв. – Суми : Мрія, 1995. – 212 с.
38. Лузан П.Г. Історія педагогіки та освіти в Україні : навчальний посібник / Лузан П.Г., Васюк О.В. – [2-ге вид., доп. і перероб.]. – К. :ДАКККіМ, 2010.– 296 с.
39. Майборода В. К. Вища освіта в Україні: історія, досвід, уроки (1917-1985 рр.) / В. К. Майборода; за ред. Лугового В. І. – К. : Либідь, 1992. – 195 с.
40. Методологічні засади педагогічного дослідження: монографія / авт. кол: Є.М. Хриков, О.В. Адаменко, В.С. Курило та ін. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 248 с.
41. Микитюк О.М. Становлення та розвиток науково-дослідної роботи у вищих педагогічних закладах України (історико-педагогічний аспект) / О.М. Микитюк. – Харків : Харківський пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди, 2001. – 256 с.
42. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Неля Євтихіївна Мойсеюк. – [5-те вид., доп. і перероб.]. – К. : Кондор, 2007. – 656 с.
43. Навчальний процес у вищій педагогічній школі: навчальний посібник /За ред. академіка АПН України О.Г. Мороза. – К.: НПУ ім.М.П. Драгоманова, 2001. — 337с.
44. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник./ В.М. Нагаєв. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
45. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки —Режим доступу: http://guonkh.gov.ua/reforma_osviti/1517.html
46. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / за ред. І.А. Зязюна. — К.: Віпол, 2000. — 636 с.
47. Новиков А.М. Методология научного исследования. – М.: Книжный дом Либроком, 2010.-268 с.

48. Общая и профессиональная педагогика. учебное пособие для студентов педагогических вузов / Симоненко В. Д., Воронин А.М., Ретивых М.В., Дуканова Е.И., Фомин Н.В. — М.: ВЕНТАНА-ГРАФ, 2005 — 368 с.
49. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. — К.: Знання України, 2003. — 450 с.
50. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб, [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Л. Ортинський — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 472 с.
51. Освітні технології: навч.-метод.посіб. / О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; за ред.О.М.Пехоти. — К.: А.С.К., 2004. —256 с.
52. Педагог професійної школи: методичний посібник /Нестерова Л.В., Лузан П.Г., Манько В.М., Герлянд Т.М., Петрова М.Я., Романенко Л.В., Слатвінська О.А., Шевчук Л.І., Шимановський М.М. / Наукова редакція Нестерової Л.В., Герлянд Т.М. — К: ІТТО НАПН України, 2012. — 264 с.
53. Педагогика профессионального образования: учеб. пособие для высш. учеб. заведений по спец. "Педагогика" / Е. П. Белозерцев [и др.]; под ред. В.А.Сластенина; Междунар. акад. наук пед. образования. — 3-е изд., стереотип. — М.: Академия, 2007. — 368 с.
54. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмельюк, А. В. Семенова та ін.; за ред. З. Н. Курлянд. — 3-тє вид., перероб. і доп. — К. : Знання, 2007. — С. 11-16; 70-75.
55. Педагогічна книга майстра виробничого навчання: навчально-методичний посібник / Н. Г. Ничкало, В. О. Зайчук, Н. М. Розенберг та ін.; за ред. Н. Г. Ничкало. — 2 - ге вид., доп. — К. : Вища школа, 1994. — 383 с.
56. Педагогічна майстерність : підручник/ І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І.Ф.Кривонос та ін. ; за ред. І.А.Зязюна. — 2-ге вид., допов. і переробл. — К.: Вища шк., 2004. — 422с.
57. Педагогічна технологія модульного навчання професії: Монографія / Нікуліна А. С., Олійник В. В., Матвеев Г. П. та ін. — Донецьк: ДПО ІПП, 2001. — 75 с.
58. Перспективні основні технології: навчально-методичний посібник /за ред. Г.С. Сазоненко. — К: Гопак, 2000. — 560с.
59. Пехота О. М. Особистісно орієнтоване навчання : підготовка вчителя : монографія / О. М. Пехота, А. М. Старєва. — 2-е вид., доповн. та перероб. — Миколаїв : Гліон, 2006. — 272 с.
60. Підласий І.П. Практична педагогіка або три технології. Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти / Підласий І.П. — К.: Видавничий Дім «Слово», 2004. — 616 с.
61. Попков В. А. Дидактика высшей школы: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Попков В. А., Коржуев А. В. — М.: Издательский центр «Академия», 2008. — 224 с.
62. Професійна освіта: словник. навч. посіб. / уклад. С. У. Гончаренко та ін.; за ред. Н. Г. Ничкало. — К.: Вища школа, 2000. — 380 с.
63. Профессиональная педагогика / Под ред. С.Я. Батышева.- М.: Ассоциация «Профессиональное образование», 1997. - 520 с.
64. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка : навчальний посібник / А.А.Сбруєва — 2-ге вид., стер. — Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. — 320с.
65. Селевко Г.К. Педагогические технологии на основе активизации, интенсификации и эффективного управления УВП. — М.: НИИ школьных технологий, 2005. — 288 с.
66. Сидоренко В. К. Інтеграція навчальних предметів як педагогічна категорія // Проблеми наступності та інтеграції змісту навчання у системі «школа – ПТУ –ВНЗ». — Вінниця, 1996. — С 96-98.
67. Сисоєва С.О. Педагогічні технології професійної підготовки: навчальний тренінг / Сисоєва С.О., Бондарєва Л.І. — К.: Відкритий Міжн. університет розвитку людини, 2006. — 180 с.
68. Сластенин В.А. Педагогика: Инновационная деятельность. — М.: ИЧП «Издательство Магистр», 1997. — 308 с.

69. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З.І. Слєпкань – К.: НПУ, 2000. – 210 с.
70. Сучасні педагогічні технології: навчально-методичний посібник / Федорчук Е.І. – Кам'янець-подільський: АБЕТКА., 2006. – 212 с.
71. Теорія і методика професійної освіти: навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Т.Ю. Осипова, Р.С. Гурін [та ін.]; за ред. З.Н. Курлянд. – К.: Знання, 2012. – 390 с.
72. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.
73. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М.М. Фіцула. – 2-е вид. – Тернопіль: навчальна книга – Богдан, 2003. – 136 с.
74. Чайка В. М. Основи дидактики : навч. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закл.] / Володимир Мирославович Чайка. – К. : Академвидав, 2011. – 238 с.
75. Шевчук С.С. Інноваційні підходи до навчання професії: метод. посібник. – Донецьк: ППО ІПП УМО, 2009. – 120 с.
76. Энциклопедия профессионального образования: В 3-х томах / Под ред. С.Я. Батышева. –М., АПО. 1998. – 1784 с.